

TUDOREL ANDREI
ERIKA TUȘA
CLAUDIU HERȚELIU

Percepția discriminării
de gen la nivelul populației
educate tinere din România
- o abordare cantitativă

The Perception of
Gender Discrimination at
the Level of Young
Educated Romanians - A
Quantitative Approach

Prof. Univ. Dr. Tudorel
Andrei
Academia de Studii Economice -
București

Conf. Univ. Dr. Erika Tușa
Academia de Studii Economice -
București

Asist. Univ. Drd. Claudiu
Herțeliu
Academia de Studii Economice -
București
Email: klaherteliu@yahoo.com

Key words:

gender discrimination, feminism,
quantitative approach, logit model,
sample, ASE students

Abstract

Gender discrimination is a reality affecting an important part of the socio-economic life. The study aims to examine, by using quantitative techniques, the main tendencies in the Romanian society regarding gender discrimination, as perceived by the young, educated population. In order to meet the objectives of the study, a cluster sampling was performed among the Romanian students. The results from the statistical sampling were compared to national data from several studies made by national and international organizations. In the final part of the study, the findings of sampling research are validated by a logit model. The model is presenting the main factors that are generating gender discrimination, as well as the most important variables through-out which discrimination is perceived in Romania.

1. Introducere

Diferențele dintre bărbați și femei, sub diferitele sale aspecte, reprezintă o problemă mereu actuală. Literatura de specialitate a căutat să analizeze modalitatea în care se distribuie puterea între bărbați și femei în funcție de vârstă, orientare sexuală, etnie sau alte variabile (vezi H.L Moore), să explice sau să înțeleagă rolul diversității culturale (U Hannerz 1992, M Gullestad, 1991) sau interdependențele dintre reprezentările culturale și politic (C West, 1994; S. Hall, 1997). În anul 1792 Mary Wollstonecraft a publicat prima lucrare în care se cere apărarea drepturilor femeii în societate. Lucrarea este un adevărat program de apărare a drepturilor femeii ce consideră că, acestea sunt "un agent al schimbării" la nivelul întregii societăți. Studii privind statutul femeii în țările în curs de dezvoltare au fost realizate sau sprijinite de Amartya Sen, laureat al premiului Nobel în economie în anul 1998.

Feminismul ca și concept caută să explice și să aducă în conștiința publică relevanța diferenței de gen, și/ sau a diferenței de sex dintre femei și bărbați (M Magyary-Vincze, 2002).

Teoria feminista a cunoscut o serie de etape de dezvoltare, de la paradigma egalității (ce urmărește, în principal, să elimine dezavantajele femeii) la cea a diferenței sexuale (ce subliniază necesitatea înlocuirii unui sistem care favorizează, prin natura sa, valorile masculine) și, respectiv, paradigma deconstrucției, care urmărește să creeze un echilibru între primele două abordări. Această paradigmă recunoaște diferențele între bărbați și femei dar accentuează necesitatea asigurării șanselor egale de afirmare a femeilor în societate (vezi J. W. Scott, 1990, H Moore, 1988).

Dincolo de abordările teoretice, discriminarea între sexe există în diverse planuri și situații la nivel global. Spre exemplu, conform statisticilor Națiunilor Unite, în țările mai puțin dezvoltate, două treimi din totalul analfabeților sunt femei. Mai mult, violența îndreptată împotriva femeilor este o realitate universală, la nivel mondial, o treime dintre femei sau fete fiind bătute sau abuzate sexual pe parcursul existenței lor.

Discriminarea sexuală este departe de a fi eradicată chiar și în țările dezvoltate. Chiar și la nivelul instituțiilor Comisiei Europene, spre exemplu, ideea egalității de șanse între cei 27.000 de bărbați și femei angajați este serios neglijată în aproape jumătate din direcțiile și departamentele aparatului administrativ de la Bruxelles. Conform unui studiu publicat pe portalul Eupolitix.com, rădăcinile acestei situații s-ar găsi în "cultura muncii prelungite". Bărbații, pentru care activitățile casnice sunt mai puțin presante, își pot dedica mai mult timp orelor peste program sau ședințelor prelungite, ceea ce ar explica favorizarea lor în funcții de conducere.

În ceea ce privește România, în anul 2002 a fost promulgată Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați ce urmărește să reglementeze egalitatea de șanse între cele două categorii de persoane. Prin acest act normativ se urmărește sancționarea discriminării, indiferent de forma și locul unde aceasta are loc, în domeniul muncii, educației, informării, participării la decizie, culturii etc.

Legea definește discriminarea sexuală și face diferențierea între aceasta și hărțuirea sexuală. Prin discriminare se înțelege tratarea unei persoane mai puțin favorabil decât o altă persoană, această discriminare putând fi directă, când tratamentul defavorabil se îndreaptă direct împotriva unei anumite persoane, pe motive de sex, graviditate, naștere etc sau indirectă, când tratamentul defavorabil este îndreptat împotriva unui grup de persoane de un anumit sex.

Deși legea există din 2002, până în prezent nu s-a înregistrat nici un caz de discriminare sexuală care să fi ajuns în justiție. Cu toate acestea, un recent Barometru de Gen a relevat faptul că un procent de 6% din persoanele investigate au trecut sau care cunosc persoane care au trecut prin astfel de situații de discriminare sexuală. Prin urmare există o lipsă de acțiune a persoanelor afectate, consecință lipsei de educație și de informare a femeilor asupra posibilităților de apărare împotriva acestui gen de discriminare.

Studiul își propune să urmărească pe baza unor instrumente cantitative care sunt opiniile și tendințele la nivelul societății românești în probleme de discriminare între cele două categorii de persoane, calitatea comunicării între diverse grupuri de persoane, percepția cauzelor care generează discriminarea și care sunt variabilele principale prin care se percepe discriminarea între cele două sexe. În egală măsură în cadrul studiului organizat la nivelul ASE București au fost culese o serie de informații legate de religia persoanei, venituri sau alte caracteristici sociale ce pot explica o serie de comportamente ale populației în direcția apariției și perpetuării discriminării între cele două categorii de persoane. A fost aleasă această instituție de învățământ superior pentru desfășurarea fazei pilot a acestei cercetări întrucât prin numărul de studenți (peste 50 mii de studenți la cursurile de zi și învățământ

la distanță) și prin tradiția acesteia în învățământul superior este o universitate reprezentativă. În perioada imediat următoare se dorește aplicarea acestei analize pe baza unui sondaj reprezentativ la nivelul tuturor institutelor de învățământ superior din România.

2. Metodologia și sursele de date

Informațiile statistice la care se va face referire în continuare au fost culese din următoarele surse: i) o cercetare statistică selectivă (anchetă) efectuată în rândul studenților Academiei de Studii Economice București (ASE) în perioada aprilie-mai 2006, focalizată pe studiul percepției populației tinere educate asupra problemelor de gen. Sondajul statistic a fost unul de tip cluster, eroarea calculată fiind de 1,7%, iar volumul eșantionului de 397 studenți; ii) informații statistice oficiale publicate de Institutul National de Statistica (INS) (anuale statistice, recensăminte, anchete etc.); iii) cercetări proprii efectuate pe site-urile oficiale ale Camerei Deputaților, Senatului (www.cdep.ro, www.senat.ro) și ale Consiliilor Județene din România; v) rezultatele cercetărilor organizate de Fundația pentru o Societate Deschisă (OSF) bianual publicate sub forma Barometrelor de Opinie Publică (BOP).

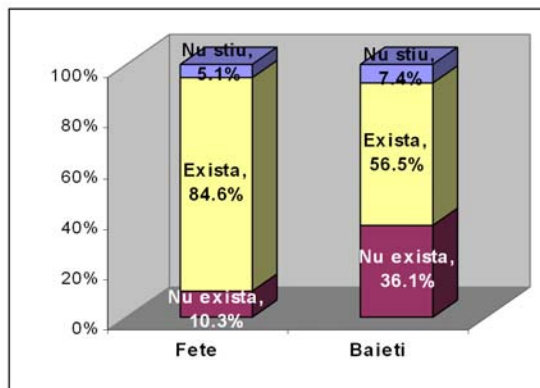

Figura 1. Percepția studenților ASE relativ la existența discriminării de gen

Sursa de date: cercetarea selectivă proprie în rândul studenților ASE

3. Percepția tinerilor relativ la discriminarea de gen și contextul național - o privire comparativă

Existența unei discriminări de gen în România nu este o noutate acestea regăsindu-se în domenii și contexte foarte variate - de la declarații de nivel suburban ale unor personaje politice importante¹ până la o percepție resimțită de noi toți relativ la atitudinea sau starea de fapt diferită în ceea ce privește genul în diverse domenii (educațional, politic, economic etc).

Ancheta efectuată în rândul tinerilor care studiază la ASE subliniază percepția tinerilor cu privire la existența discriminării între bărbați și femei în România. Astfel, aproape 85% dintre respondente și peste 56% dintre respondenți au considerat că, există discriminare de gen în țara noastră. O ilustrare grafică poate fi urmărită în figura 1.

Principala cauză a acestei discriminări o reprezintă ideile preconcepute cu privire la diferențele de gen existente în

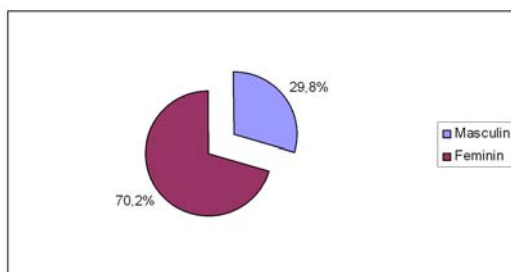

Figura 2. Populația de 10 ani și peste analfabetă

Sursa de date: INS, 2004 - Recensământul populației și locuințelor

societatea românească (78% dintre respondente și 49% dintre respondenți). La mare distanță, se situează opinia (împartășită de 17% dintre respondente și 12% dintre respondenți) conform căreia femeile alocă prea mult timp activităților gospodărești; urmată de asumția (agreată de 12% dintre respondenți și 7% dintre respondente) că, prin natura lor, femeile nu pot fi egale cu bărbații. Totodată, aproape 9% dintre respondente au apreciat și faptul că femeile nu se implică suficient de mult în cariera profesională.

Gen Naționalitate	Masculin	Feminin	Total
Români	1,2%	3,1%	2,1%
Maghiari	1,2%	1,5%	1,4%
Rromi	20,6%	30,8%	25,6%
Ucraineni	3,2%	8,2%	5,7%
Germani	0,8%	0,9%	0,9%
Ruși	1,9%	7,1%	4,7%
Turci	18,0%	30,1%	23,7%
Tătari	1,4%	3,2%	2,3%
Sârbi	0,9%	2,0%	1,5%
Slovaci	1,1%	3,0%	2,1%
Altele	0,7%	1,8%	1,2%
Total	1,6%	3,6%	2,6%

Tabel 1. Rata analfabetismului pe sexe și naționalități
Sursa de date: INS, 2004 - Recensământul populației și locuințelor

studiilor universitare pentru bărbați decât pentru femei, 80% dintre respondenți își exprimau dezacordul față de această aserțiune.

De ce această percepție? Nu putem decât să intuim. Una dintre posibilele cauze ar putea fi dezvăluită de situația analfabetismului în cadrul populației de 10 ani și peste existentă în România la ultimul recensământ, prezentată în figura de mai jos. Deși deținea o pondere de 51,5% din totalul populației de 10 ani și peste, populația feminină avea un segment cu aproape 20% mai mare din numărul de analfabeți.

Mult mai interesantă este analiza în cazul ratei analfabetismului pe sexe și pe naționalități. O scurtă statistică descriptivă în acest sens este prezentată în tabelul 1.

Datele sunt așa de grăitoare încât comentariile aproape sunt de prisos. De remarcat însă faptul că în cazul minorității maghiare și germane discriminarea de gen aproape nu există. Îngrijorătoare sunt treimile din populația rromă și turcă feminină ce nu sunt știutoare de carte.

Relativ la importanța diferită a studiilor universitare pentru băieți și pentru fete faptul că 80% dintre persoanele intervievate la ultimul BOP efectuat de OSF și-au exprimat dezacordul este ilustrat și de ponderea studentelor de sex feminin care se situează la un nivel de aproxi-

Rezultatele anchetei sunt similare datelor publicate la nivel național, de către OSF în BOP din noiembrie 2005. Astfel 50% dintre cei intervievați (față de 40% care erau în dezacord) considerau ca în general bărbații sunt mai buni lideri politici decât femeile. În ceea ce privește aptitudinile bărbaților și a femeilor de a conduce afacerile, părerile erau împărțite în mod egal. Două treimi dintre răspunsurile valide erau în dezacord cu afirmația conform căreia o soție care nu lucrează este tot atât de realizată ca și una care are o slujbă plătită. Relativ la importanța mai mare a

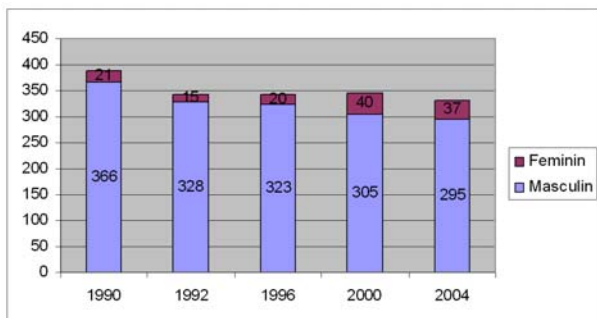

Figura 3. Evoluția și structura pe genuri a membrilor Camerei Deputaților

Sursa de date: Prelucrări proprii după datele preluate de la www.cdep.ro

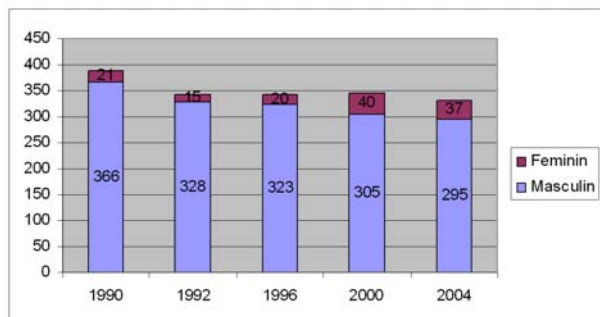

Figura 4. Evoluția și structura pe genuri a membrilor Senatului

Sursa de date: Prelucrări proprii după datele preluate de la www.senat.ro

- în opinia respondenților femeile sunt deajavantajate net în raport cu bărbații, în principal, în domeniul politic (87,6 % din respondenți consideră că bărbații sunt avantajati, în timp ce numai 1,5% au opinia că femeile sunt avantajate) și în domeniul afacerilor (71,3%, consideră că bărbații sunt avantajati, în timp ce numai 2,8% au opinia unui avantaj al femeilor; 22,3% consideră că șansele sunt egale);

- în domeniul cultural cei mai mulți au considerat că între cele două sexe există egalitate de șanse (61,7% dintre răspunsuri); mai mult, răspunsurile care consideră că femeile sunt

mativ 53%² superior, evident, studenților de sex masculin ce dețin 47%. Această diferență va duce pe termen mediu la echilibrarea și chiar inversarea ponderii superioare (53,5%) pe care persoanele de sex masculin o dețin în ceea ce privește nivelul studiilor pentru populația de 10 ani și peste.

Următoarea secțiune din ancheta noastră în rândul studenților ASE a vizat percepția asupra egalității șanselor în câteva domenii. Rezultatele sunt următoarele:

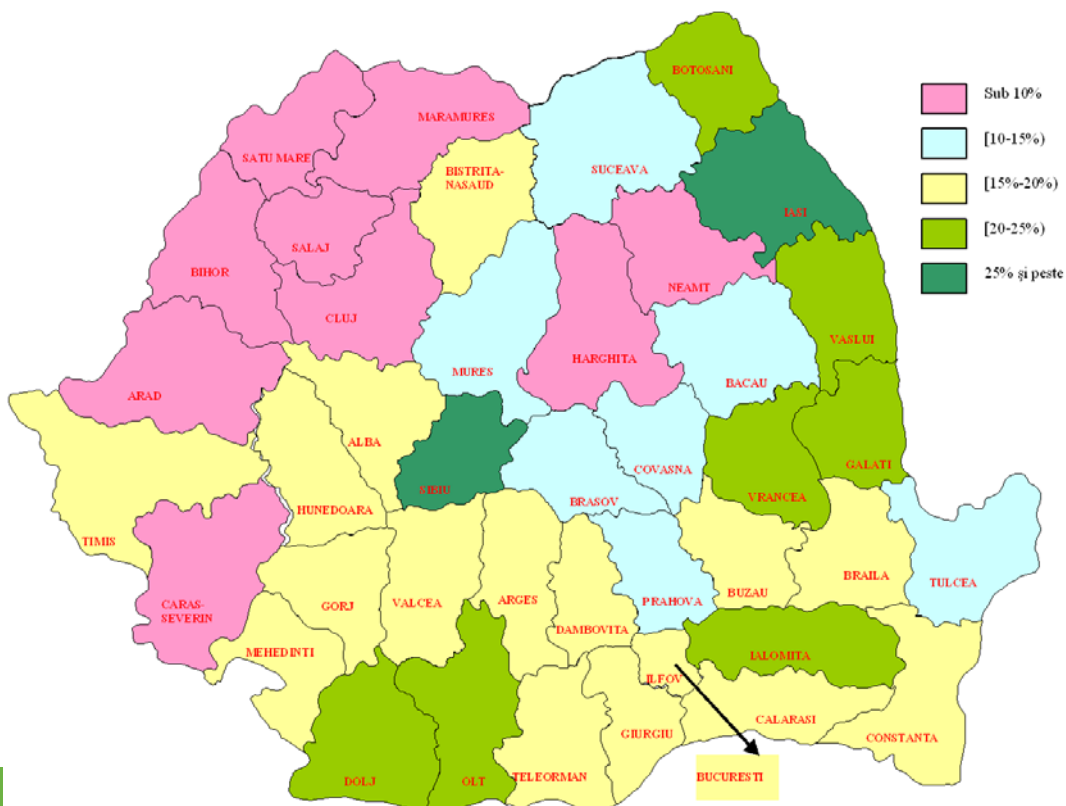

Figura 5. Distribuția județelor în funcție de ponderile deținute de consilierii județeni de sex feminin

Sursa de date: Cercetări proprii efectuate de autori pe site-urile oficiale ale Consiliilor Județene

avantajate (22,6%) sunt aproape triplul celor care înclină spre un avantaj al bărbaților (8,4%);
 - în găsirea unui loc de muncă răspunsurile sunt relativ simetrice; mai mult, peste jumătate consideră că șansele sunt egale; un aspect interesant este dat de faptul că, din-

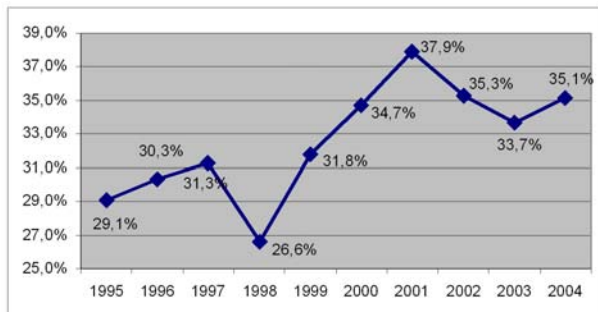

Figura 6. Ponderea întreprinderilor noi active având ca fondator/ administrator femei

Sursa de date: INS, Intreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor 1996-2005

tre cei care consideră că nu ar fi egalitate de șanse, cea mai mare pondere o dețin fetele care consideră că bărbații sunt avantajați în găsirea unui loc de muncă și invers: cea mai mare parte a băieților consideră că femeile ar fi avantajate.

- o altă percepție a studenților ASE este aceea că în societate în general există șanse egale între cele două categorii de persoane, cu un ușor avantaj în favoarea bărbaților.

Răspunsurile studenților la această secțiune recomandă schim-

bări majore în domeniul vieții politice și a afacerilor unde femeile sunt net deavantajate. Relativ la mediul politic percepția tinerilor studenți din ASE reflectă fidel starea de fapt din țara noastră. Exemplificăm prin două situații.

În primul rând la nivelul politicii de vârf - în parlament. Conform unui mini-studiu realizat de unul dintre membrii actualei echipe³, 73% dintre tinerii parlamentari⁴ sunt de sex masculin. Dacă ne raportăm doar distribuția pe sexe a parlamentarilor, istoric situația

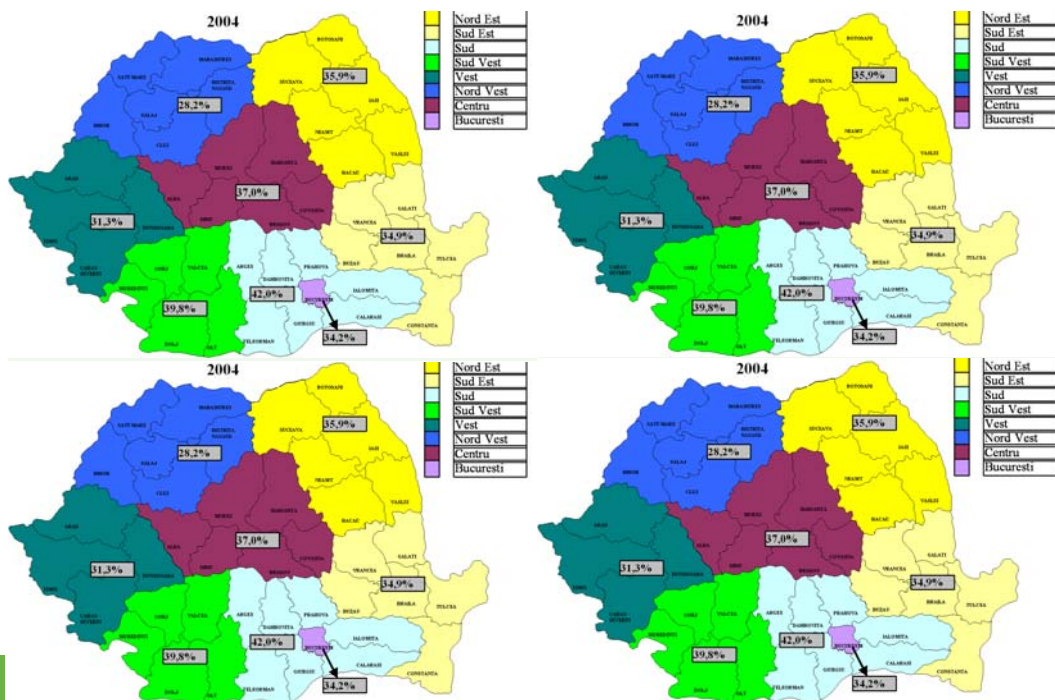

Figura 7. Ponderea întreprinderilor active nou create având ca manager/ fondator persoane de sex feminin 2001-2004

Sursa de date: INS, Intreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor 2002-2005

este cea prezentată în figurile 3 și 4.

Ponderile membrilor Camerei Deputaților de sex feminin sunt mult mai mici atunci când eliminăm criteriul vârstă. Dacă printre tineri ponderea, pentru ultima legislatură este în jur de 25%, la nivel general ponderea - pentru ultimele două legislaturi - nu depășește 15% cu valori mult inferioare pentru legislaturile precedente.

Situația este absolut similară și în ceea ce privește membrii camerei superioare a Parlamentului. Am putea spune chiar că ponderea senatoarelor în ultimele două legislaturi a crescut de mai mult de patru ori - doar că s-a pornit de la un nivel atât de scăzut încât ar mai fi nevoie de o împărțire a proporției pentru a ajunge măcar la o cotă 60% masculin la 40% feminin. Chiar dacă există o discrepanță mare de reprezentare între persoanele de cele două sexe la nivelul Parlamentului, totuși evoluția în timp a numărului persoanelor feminine la acest nivel ne arată un trend pozitiv de reprezentare a femeilor la acest nivel și, implicit, - pe termen lung dacă acest trend s-ar menține sau accelera - de eliminare a discriminării de gen în politica românească.

O explicație pentru aceste ponderi profund discriminatorii reiese din rezultatele BOP din mai 2004 și octombrie 2004. Astfel în cercetarea din mai 40% dintre respondenți au declarat că ei nu ar vota o femeie pentru funcția de președinte al țării și 26% au declarat că nu ar vota o femeie pentru funcția de primar. În cercetarea din octombrie la o întrebare relativ la calitățile pe care ar trebui să le aibă președintele țării pe o scală de la 1 la 13 (1 semnificând cel mai important aspect și 13 cel mai puțin important) pe

locul 10 cu o medie de 7,6 (deci aproape de mijloc) apare caracteristica "să fie bărbat". Pe cale de consecință partidele au alocat locuri eligibile mult mai puține pe listele electorale pentru candidate în contrast cu locurile alocate candidaților. și la nivelul respondenților din ASE întrebarea privind posibilitatea ca președintele țării să fie o femeie într-un orizont mediu de timp a condus la răspunsuri după cum urmează: categoric negative (în proporție de 24,5% dintre respondenții de sex feminin și 38% dintre cei de sex masculin), negative (în proporție de 45,6% dintre

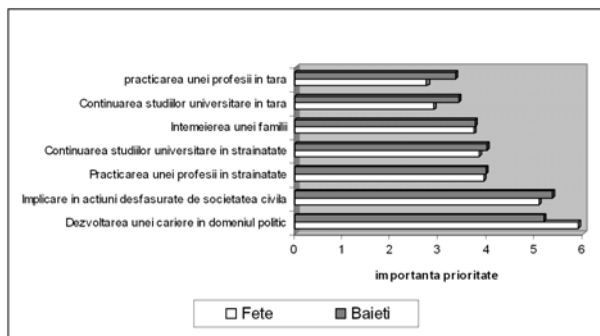

Figura 8. Ierarhizarea priorităților pe termen mediu (5-10 ani)

Sursa de date: Calcule proprii efectuate de autori pe baza rezultatelor anchetei în rândul studenților ASE

respondenții de sex feminin și 41,7% dintre cei de sex masculin), pozitive (26% dintre respondenții de sex feminin și 18,5% dintre cei de sex masculin), categoric pozitive (2,9% dintre respondenții de sex feminin și 1,9% dintre cei de sex masculin) în timp ce 0,7% dintre respondenții de sex feminin au preferat să nu răspundă.

În al doilea rând, în cazul consilierilor județeni - după cum putem vizualiza din figura 4 - situația nu este cu mult diferită. Cele mai mari ponderi ale consilierilor județeni de sex feminin se înregistrează în județele Iași și Sibiu (aproximativ 27%) în restul cazurilor situația prezintă valori mult mai mici. Se constată de asemenea că în județele din nord-vestul țării situația este cea mai dramatică (valorile minime - în jur de 3% - se înregistrează în județele Sălaj și Caraș Severin) și că cele din extremitatea nord-estică stau

ceva mai bine.

În ceea ce privește mediul de afaceri prezentăm câteva informații statistice culese de INS. Astfel, evoluția numărului întreprinderilor noi active⁵ fondate sau administrate de persoane de sex feminin este prezentată în figura 6.

Deși trendul este crescător nu avem de-a face cu o creștere constantă. Ceva mai mult de o treime din totalul firmelor nou înființate active au avut ca fondatori, în ultimii 4-5 ani, o persoană de sex feminin. Este mult? Este puțin? Greu de spus. Ponderea populației feminine în total populație este în jurul valorii de 51%. O distribuție independentă ar trebui să conducă la aceleași proporții și printre fondatorii/ administratorii de firme. Se pare că spiritul antreprenorial nu este un fenomen care să fie independent de gen. Poate pentru a putea trage câteva concluzii mai pertinente ar trebui realizate ceva comparații internaționale. O altă fațetă a aceluiaș fenomen devine demnă de remarcat. Astfel în topul 50 de femei de succes publicat în 2004 de revista Capital doar 25 aveau propria afacere restul activând în media, în zona artistică sau în politică. De remarcat ca 5 dintre cele 25 de întreprinzătoare sunt, în fapt, soții de mari întreprinzători.

Relativ la existența sau inexistența unor deosebiri regionale în ceea ce privește ponderea întreprinderilor noi active având ca fondator sau administrator o persoană de sex feminin, din figura 7 putem remarca mai degrabă lipsa unui tipar în ceea ce privește deosebiri constante regionale. Constatăm că în fiecare regiune apar în ultimii patru ani analizați valori suficient de eterogene pentru a nu putea trage o concluzie clară în acest sens.

Un alt aspect demn de semnalat este cel legat de prioritățile respondenților pe termen mediu (5-10 ani). Pe o scală de la 1 (foarte important) la 7 (deloc important) informația este cea prezentată în figura 8

Discrepanțele mai mari apar în ceea ce privește practicarea unei profesii în țară sau continuarea studiilor universitare în țară (cu o prioritate ceva mai mare pentru baieti) și dezvoltarea unei cariere în domeniul politic (cu o prioritate mai mare pentru fete). Cele mai importante priorități pentru ambele sexe par a fi implicarea în acțiuni ale societății civile și dezvoltarea unei cariere în domeniul politic.

4. Modelul logit utilizat în analiza discriminării dintre bărbați și femei

Prin intermediul modelului logit⁶ vom determina factorii importanți ce generează discriminare între cele două categorii de persoane. În cadrul modelului se definesc două categorii de variabile: variabila dependentă a modelului - ce cuantifică existența discriminării dintre bărbați și femei și variabilele independente ce cuantifică eventualele cauze ale acestui fenomen.

Variabila dependentă a modelului este variabila ce cuantifică discriminarea de gen: "*Discriminare între bărbați și femei în România*" (D). Informațiile sunt înregistrate pe baza răspunsurilor la întrebarea "*În viziunea dumneavoastră există discriminare între bărbați și femei în România?*". Întrucât variabila dependentă a modelului logit este una binară, iar variabila inițială este una cu trei valori, răspunsurile de tipul "*Nu știu*", care au reprezentat 5,6% din numărul total de răspunsuri, au fost înglobate în categoria celor care au apreciat că nu există discriminare între bărbați și femei. În aceste condiții, unui răspuns "*Da*" la aceasta întrebare i s-a alocat valoarea 1 (76,6% din numărul total de persoane interviuate), iar pentru un răspuns "*Nu*" valoarea 0 (23,6%).

Variabilele independente sunt: sexul persoanei, egalitatea de șanse între bărbați și

femei împreună cu calitatea relațiilor la nivelul grupului. Ultimele două variabile sunt derivate din alte variabile ce au fost definite pe baza întrebărilor din chestionar. Maniera de definire și caracteristicile acestora se prezintă în cele ce urmează.

A. Pentru variabila "*În ce măsură sunt egale șansele între femei și bărbați*" (SES). Pentru definirea scalei de măsură a egalității între femei și bărbați au fost luate în considerare șase caracteristici importante: găsirea unui loc de munca (SEM), remunerarea muncii (SRM), egalitatea între persoanele de cele două sexe în domeniul afacerilor (SDA), în domeniul politic (SDP), în domeniul cultural (SDC) și în societate în general (SSG). Pentru cele șase caracteristici primare au fost definite scale de măsură cu patru valori: femeile sunt avantajate, șansele sunt egale, bărbații sunt avantajați și nu știu. Ponderea răspunsurilor "*Nu știu*" a variat între 1,8% pentru răspunsurile privitoare la egalitatea între bărbați și femei în domeniul politic și 11,2% pentru răspunsurile la întrebarea referitoare la egalitatea în remunerarea muncii.

Media fiecărei variabile, precum și matricea de corelație întocmită în cazul acestor variabile se prezintă mai jos:

	SEM	SRM	SDA	SSG	SDP	SDC	Media variabilei
	Matricea de corelație						
SEM	1,000	0,279(**)	0,422(**)	0,228(**)	0,230(**)	0,238(**)	-0,05
SRM		1,000	0,557(**)	0,362(**)	0,278(**)	0,328(**)	0,35
SDA			1,000	0,472(**)	0,281(**)	0,446(**)	0,71
SSG				1,000	0,356(**)	0,473(**)	0,15
SDP					1,000	0,255(**)	0,90
SDC						1,000	-0,15

Tabelul 2. Matricea de corelație

** difera semnificativ de zero pentru un prag de semnificatie de 0,01
 Sursa de date: Calcule proprii efectuate de autori pe baza rezultatelor anchetei în rândul studenților ASE

Variabila derivată se definește ca medie aritmetică a celor șase variabile inițiale:
 Pe o scală de la -1 (femeile sunt avantajate) la 1 (bărbații sunt avantajați) valoarea medie a caracteristicii derivate este 0,40, iar eroarea standard este 0,307.

B. Variabila "*Calitatea relațiilor cu colegii/colegele, profesorii și familia*" (CR), este o caracteristică derivată ce este definită pe baza a patru categorii de relații: cu colegii (RC1), cu colegele (RC2), cu profesorii (RP) și familia (RF). Valorile acestei caracteristici se calculează ca medie aritmetică simplă a celor patru variabile primare ce definesc calitatea celor patru tipuri de relații:

Pe o scală de măsură cu valori cuprinse între 1 (lasă de dorit) și 5 (excelentă) media variabilei derivate este 3,9 iar abaterea standard este de 0,590. Valoarea mediei acestei caracteristici arată o calitate bună a relațiilor dintre persoane.

Pe baza variabilelor mai sus prezentate s-a definit un model logit. Estimațiile pentru modelul logit și caracteristicile acestuia sunt prezentate în tabelul 3.

Modelul logit, în acest caz, se definește prin relația de mai jos:

Pe baza rezultatelor obținute se formulează următoarele comentarii:

- Probabilitatea de a considera că la nivelul societății românești există discriminare între bărbați și femei este influențată de următoarele variabile: i) sexul persoanei care a răspuns la întrebările din chestionar. Astfel, percepția discriminării este mai mică în cazul bărbaților și mai mare în cazul femeilor; ii) calitatea relațiilor dintre persoane, apreciată ca fiind între acceptabil și bună, determină o reducere a probabilității de a considera că

Variabila	Codul	B	S.E.	Wald	Sig.	Exp(B)
A. Sexul persoanei	(<i>x</i> ₁)	-0,963	0,215	20,03	0,000	0,382
B. În ce măsură sunt egale șansele între femei și bărbați	(<i>x</i> ₂)	0,698	0,312	4,992	0,025	2,009
C. Calitatea relațiilor cu colegii/colegele, profesorii și familia	(<i>x</i> ₃)	-0,530	0,227	5,474	0,019	0,588
D. Constantă	C	3,353	0,936	12,842	0,000	28,602

Tabelul 3. Modelul logit - rezultate și detalii tehnice
 Sursa de date: Calcule proprii efectuate de autori pe baza rezultatelor anchetei în rândul stu-
 denților ASE

la nivelul societății există discriminare de gen; iii) variabila ce cuantifică poziția per-
 soanelor de sex masculin și feminin în raport cu găsirea unui loc de muncă, salarizarea,
 poziția în afaceri, politică, societate în general și în cel cultural arată o influență pozitivă
 în evaluarea probabilității de a da un răspuns afirmativ că există discriminare în societatea

$$SES = (SEM + SRM + SDA + SSG + SDC + SDP) / 6$$

românească între bărbați și femei.
 - În cadrul modelului logit au mai fost incluse inițial și alte variabile, precum reli-
 gia persoanei, în ce măsură cheltuielile lunare sunt acoperite din venituri proprii precum

$$CR = (RC1 + RC2 + RP + RF) / 4$$

și tipul locuinței din timpul studiilor (în aceasta situație s-au avut în vedere următoarele
 situații: împreună cu părinții, la un cămin studentesc, într-o locuință închiriată, într-o
 locuință proprie separat de părinți. Pentru aceste modele formulăm următoarele obser-
 vații: i) în cadrul modelului în care s-a introdus religia persoanei valoarea coeficientului

$$P(D = 1) = \frac{\exp(3,353-0,963x_1 + 0,698x_2 -0,530x_3)}{1 + \exp(3,353-0,963x_1 + 0,698x_2 -0,530x_3)}$$

acestei variabile este egal cu 0,044, iar pragul de semnificație este de 0,732. În concluzie
 această variabila nu are o influență semnificativă în formularea opiniei dacă la nivelul
 societății există discriminare între sexe; ii) în cazul în care la modelul inițial cu trei vari-
 abile s-au adăugat alte trei s-au obținut rezultate care nu pot fi validate. Astfel noul

$$\ln \frac{P(D = 1)}{1 - P(D = 1)} = \underset{(0,000)}{3,204} - \underset{(0,025)}{0,985} x_1 + \underset{(0,024)}{0,706} x_2 - \underset{(0,024)}{0,517} x_3 + \underset{(0,695)}{0,051} x_4 + \underset{(0,403)}{0,098} x_5 - \underset{(0,606)}{0,060} x_6$$

model, definit pe baza a șase variabile, se prezintă după cum urmează:
 În fiecare paranteză este trecut pragul de semnificație pentru fiecare estimator.
 Valorile înregistrate pentru cele trei variabile nou introduse în cadrul modelului logit arată
 că acestea nu au o influență semnificativă în formularea punctului de vedere privind dis-
 criminarea între cele două sexe la nivelul societății românești.

Concluzii

Fără a putea avea pretenția de a epuiza problematica complexă a discriminării de gen, am încercat în prezentul material să ilustrăm și posibilitatea utilizării metodelor specifice abordărilor cantitative. Pe lângă informațiile descriptive relativ la percepția persoanelor tinere educate (studenți) asupra discriminării de gen, am creionat și câteva posibile explicații ce ar putea sta în spatele acestei stări de fapt. Este vorba despre câteva caracteristici sociale: educația, spiritul antreprenorial și, eventual, diferențierile culturale regional și/ sau județene.

Dacă în ceea ce privește primele două elemente (educația și spiritul antreprenorial) am putut sesiza diferențe semnificative de gen, diferențierile geografice nu au condus la segmentări clare ale impactului culturii regionale (județene) asupra discriminării de gen.

Oferim în cadrul analizei, ca o noutate în cercetarea discriminării de gen, o serie de concluzii plecând de la folosirea metodelor econometrice în exploatarea bazei de date ce a fost obținută la nivelul eșantionului statistic. Astfel, utilizând tehnici econometrice de analiză, s-a realizat un model logit ce demonstrează existența discriminării dintre bărbați și femei. Ea este percepută mai pregnant de către populația tânără de sex feminin. Discriminarea de gen este percepută atât în ceea ce privește domeniul economic (referitor la condițiile de angajare și salarizare), dar și în cel politico-social. În ceea ce privește factorii determinanți ai discriminării, paradoxal, variabile precum religia, sursele de finanțare sau tipul locuinței în care domiciliau respondenții nu au o influență semnificativă statistic asupra percepției discriminării.

Bibliografie

1. Bourbonnais R., *Econometrie*, Dunod, Paris, 2005
2. Frunză, M., Frunză, S, Gavriliuță, N., Rogobete, S. (editori), *Tinerii și Politica. Împreună pentru o politică mai bună*, Editura Provopress, Cluj Napoca, 2006
3. Green, W. H., *Econometric Analysis*, Prentice Hall, 2000
4. Gullestad, M., *Cultural Sharing and Cultural Diversity. Doing Interpretative Analysis in a Modern Complex Society*, Ethnologia Europaea, 1991
5. Hall, S., *The Work of Representation, Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, The Open Univ. Press,
6. Hannerz, U., *Cultural Complexity. Studies in the Social Organization of Meaning*, Columbia Press, New York, 1992
7. Magyari-Vincze, E., *Diferența care contează. Diversitatea socio-culturală prin lentila antropologiei feministe*, Desire, Cluj, 2002
8. Moore, H. L., *Feminism and Anthropology: The Story of a Relationship; Feminist Anthropology: What Difference Does it Make?* în *Feminism and Anthropology*, Univ. of Minnesota Press, 1988
9. Moore, H.L., *The Divisions Within: Sex, Gender and Sexual Difference; Fantasies of Power and Fantasies of Identity: Gender, Race and Violence*, în *A Passion for Difference. Essays in Anthropology and Gender*, Polity Press, 1994
10. Scott, J. W., *Deconstructing Equality-Versus-Difference: Or, the Uses of Poststructuralist Theory for Feminism*, în *Conflicts in Feminism*, edited by Hirsch, M. - Fox Keller, E., Routledge, 1990

11. Sen, A., *Un nouveau modele economique-Developpement, justice, liberte*, Jacobe, O., Paris, 1999
12. West, C., *The New Cultural Politics of Difference*, în *The Cultural Studies Reader*, edited by During, S., 1994
13. * * * *Evenimentul Zilei*, București, 27 martie 2006
14. * * * *Evenimentul Zilei*, București, 6 decembrie 2004
15. * * * pagini web ale consiliilor județene
16. * * * www.cdep.ro
17. * * * www.osf.ro - secțiunea Barometrul de Opinie Publica din anii 2004 și 2005
18. * * * www.senat.ro
19. * * *, *Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor*, INS - seria statistica de întreprinderi, București, 1996-2005
20. * * *, *Recensământul populației și al locuințelor 18 martie 2002 - vol. I*, Institutul Național de Statistică, București, 2004

Note:

1. Amintim aici declarația șocantă a domnului Adrian Nastase, la acea oră prim ministru al României și candidat la președinție în data de 4 decembrie 2004 la Sibiu, citată de *Evenimentul Zilei* din 6 decembrie 2004 conform căreia pentru a dovedi orientarea heterosexuală era dispus să facă sex cu toate soțiile angajaților cotidianului *Evenimentul Zilei*. Tot în această categorie se înscrie și declarația lui Ludovic Orban, președinte al PNL București, citată în *Evenimentul Zilei* din 27 martie 2006 în care recomandă membrilor PNL (nominalizând negativ și câteva persoane politice de sex feminin) să aleagă un alt traseu pentru promova politic decât varianta de a trece prin paturile șefilor.
2. Conform datelor furnizate de INS în urma efectuării Recensământului din 2002
3. Publicat în Frunză, M., Frunză, S, Gavriliuță, N., Rogobete, S. (editori) *Tinerii și Politica. Împreună pentru o politică mai bună*, Editura Provopress, Cluj Napoca, 2006, pag. 190-197
4. Au fost considerați parlamentari tineri acei parlamentari care aveau până în 35 de ani la alegerile din 2004
5. O întreprindere nou activă este acea întreprindere care este înființată de 1 an și care a supraviețuit acestei perioade.
6. O prezentare teoretică asupra modelului logit se găsește în: Green W. H., *Econometric Analysis*, Prentice Hall, 2000 și în Bourbonnais R., *Econometrie*, Dunod, Paris, 2005.